

**ОБЩИНА “М А Р И Ц А”
ОБЛАСТ ПЛОВДИВ**

**СТРАТЕГИЯ ЗА МЛАДЕЖТА
2012 - 2020**

II. АНАЛИЗ НА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА ПРЕД МЛАДЕЖКАТА ПОЛИТИКА В ОБЩИНА МАРИЦА

1. ДЕМОГРАФСКА ТЕНДЕНЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВА

Тенденциите в демографските процеси и измененията в броя и основните структури на населението оказват силно влияние върху основните системи на обществото: икономическата, образователната, здравноосигурителната и системата за социална защита. В същото време икономическата и социална среда се отразяват в голяма степен върху развитието на демографските събития.

Население

По данни на НСИ, към 31. 12. 2010 г. населението на България е 7 504 868 души, разпределено в 5302 населени места. Общият брой на младите хора в страната на възраст 15-29 г. е близо 1 334 300 души. От тях близо 1 003 500 души живеят в градове, а 330 800 в села. През 2011 г. населението на България е 7 363 570 .

По данни на НСИ към 31. 12. 2011 г. населението на община Марица е 32 437 души разпределено в 19 населени места. Общият брой на младите хора в общината на възраст 15-34 г. е 8200 души или 25,3 % от населението.

Раждаемост на населението

През 2010 г. намалява абсолютният брой на ражданията спрямо 2009 г. Регистрирани са 76 105 родени деца, като от тях 75 513 (99.2%) са живородени. В сравнение с предходната година броят на живородените е намалял с 5 443 деца, а спрямо 2008 с 2 199 деца. Въпреки намалението в сравнение с двете предходни години, броят на живородените деца се запазва на нивото от 2007 г. и е по-голям в сравнение с всяка година през периода 1995-2007 година.

През 2011 г. броя на ражданията в община Марица са 308, 307 през 2010 и коефициент на общата раждаемост 9,8 ‰ през двете последователни години. Сравнен със коефициента за страната през 2010 от 10.0 ‰, 10,6 ‰ в градовете и 8,6 ‰ в селата, в селска община, като община Марица коефициента на раждаемостта е в стойности близки до средните за страната.

През 2005 г. коефициента на общата раждаемост от 300 родени и 9,3 ‰ е надвишавал средният за страната 9,2 ‰.

Обща смъртност

В общата смъртност на населението през 2010 г. се наблюдава увеличение спрямо предходната година. Броят на умрелите лица е 110 165 души и е с 2 097 по-голям от този през 2009 г., а коефициентът на обща смъртност 1 (14,6‰) се е увеличил с 0,4‰.

---

¹ НСИ, брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението през 2010 г.

В общата смъртност на населението в община Марица през 2011 г се наблюдава

2005		2006		2007		2008		2009		2010	
брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души
497	15,5	516	16,1	495	15,6	501	15,9	454	14,4	496	15,8

намаление спрямо предходната 2010 г. Броя на умрелите лица е 489 души и е с 7 по малък от този през 2010 г. ,но по – висок от този през 2009 г – 454 души.

Смъртност в община Марица

Детска смъртност (на 1000 живородени) в община Марица

2005		2006		2007		2008		2009		2010	
брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души
4	13,3	3	10,8	2	6,8	4	16,1	1	3,5	5	16,3

Данните в таблицата за детската смъртност в община Марица в последните 5 години показват, че тя по – скоро нараства и е сравнително по – висока от средната за страната за 2010 г. 9,4 ‰ и 2005 г. 10,4 ‰.

Естествен прираст на населението в община Марица

2005		2006		2007		2008		2009		2010	
брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души
-197	-6,1	-238	-7,4	-203	-6,4	-252	-8,0	-170	-5,4	-189	-6,0

Естествения прираст на населението в общината в периода между 2005 г. и 2010 г. се движи в границите между - 5,4 ‰ и – 8,0 ‰ и е по – висок от средния за страната - 4.6 ‰ през 2010 г. и – 5.4 ‰ през 2005 г. През 2011 г. естественият прираст е – 181 души,което показва спад с 8 души спрямо 2010 г.

Брачност и бракоразводност

През 2010 г. продължава да намалява броят на сключените граждански бракове. През миналата 2010 г. са регистрирани 24 286 юридически брака, които са с 1 637 по-малко от предходната 2009 година. От тях 79.3% (19 262) се отнасят за населението в градовете. В селата са сключени 5 024 брака. Намаляването на броя на сключените граждански бракове се дължи на все по-предпочитаното съвместно съжителство без документално оформен граждански брак сред младите хора.

Брачност в община Марица

2005		2006		2007		2008		2009		2010	
брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души
89	2,8	98	3,1	100	3,1	91	2,9	96	3,0	83	2,6

През периода 2005 -2010 г. броя на встъпилите в брак двойки остава сравнително еднакъв към намаляващ между 83 и 100 двойки.

Развелите се семейства за същият период намалява от 57 двойки през 2005 г. до 44 през 2010 г.

Бракоразводност

2005		2006		2007		2008		2009		2010	
брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души
57	1,8	51	1,6	45	1,4	43	1,4	40	1,3	44	1,4

Вътрешна и външна миграция на населението

По отношение на възрастовата структура с най-голям относителен дял сред преселващите се вътре в страната са лицата във възрастовата група 20 - 39 години - 40%. Следваща по големина група е тази на лицата под 20 години - 25%. Значително по-малък е дялът (18%) на 40 - 59 годишните, а на тези над 60 години е близо 17 %.

Най-голямо териториално движение има по направлението „град - град“ (45%). Значително по-малки по брой и относителен дял са миграционните потоци по направлението „село - село“ (9%). Броят на преселилите се от селата в градовете (24%) е по-голям, отколкото в обратното направление - „град - село“ (22%).

Механично движение на населението в Община „Марица“

През 2000 г. регистрираното движение в общината наброява 1905 души, от които 1042 заселени и 863 изселени. През 2001 регистрираното движение е от 1475 души, 2002 г. – 890 души, 2003 г. – 1258 души.

Регистрирани между 01.01.2011 и 31.12.2011; Док. Рег. № STARTING АК

№	Направление	бр. души
1	Кметство Бенковски	92
2	Кметство Войводиново	73
3	Кметство Войсил	53
4	Кметство Граф Игнатиево	65
4	Кметство Динк	40
6	Кметство Желязно	24
7	Кметство Калековец	23
8	Кметство Крислово	32
9	Кметство Костиево	51
10	Кметство Маноле	62
11	Кметство Манолско Конаре	30
12	Кметство Радиново	16
13	Кметство Рогош	60
14	Кметство Скуtare	198
15	Кметство Строево	41
16	Кметство Трилистник	11
17	Кметство Труд	155
18	Кметство Царацово	93
19	Кметство Ясно Поле	12
	общо	1131

Остаряване на населението

Като остър демографски проблем, се очертава продължаващия процес на остаряване на населението. Той се изразява в непрекъснато нарастване на показателя за средната възраст на населението през последните години. През 1995 г. този показател е бил 38.9 г., през 2001 г. - 40.4 г., а през 2009 г. достига 41.8 години. За 2010 г. средната възраст на населението общо за страната е 41.9 години. Процесът на остаряване се проявява както в селата, така и в градовете, като в селата средната възраст на населението (45.5 години) е по-висока в сравнение с тази в градовете (40.5 години).

Тенденцията на остаряване на населението се изразява и в промените на неговата основна възрастова структура - разпределение на населението под, във и над трудоспособна възраст².

² При изчисляване на населението в трудоспособна възраст за 2010 г. са включени мъжете на възраст от 16 до навършването на 63 години и жените на възраст от 16 до навършването на 60 години.

Население под, в и над трудоспособна възраст

Години	Възрастови групи		
	под трудоспособна възраст	в трудоспособна възраст	над трудоспособна възраст
	(%)	(%)	(%)
1990	21.6	55.5	22.9
1995	19.1	56.6	24.3
2001	16.3	59.2	24.5
2005	14.8	62.4	22.8
2006	14.6	62.8	22.6
2007	14.5	63.0	22.5
2008	14.5	63.2	22.3
2009	14.5	63.1	22.4
2010	14.6	62.7	22.7

През 2011 г. продължава процесът на демографско остаряване, изразяващ се в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението на възраст под 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече години. Делът на населението на възраст над 65 години се е увеличил от 16.8% през 2001 г. на 18.5% през 2011 година.

В същото време през 2001 г. лицата под 15-годишна възраст са били 15.3% от населението в страната. През 2011 г. техният дял намалява на 13.2%.

При изчисляването на броя на населението във и над трудоспособна възраст от 2001 до 2008 г. са отразявани законодателните промени в определянето на възрастовите граници на населението при пенсиониране.

Население, пол и възраст област: Пловдив Община: Марица 2011 г.

Възраст	Общо		
	Общо	Мъже	Жени
Общо	32 438	16 208	16 230
0-4	1 678	899	779
5-9	1 569	820	749
10-14	1 511	794	717
Общо	4 758	2513	2245
15-19	1 654	848	806
20-24	2 071	1 041	1 030
25-29	2 132	1 159	973
30-34	2 343	1 236	1 107
Общо	8 200	4 284	3 916
35-39	2 219	1 162	1 057
40-44	2 091	1 090	1 001
45-49	2 058	1 056	1 002
50-54	2 239	1 121	1 118
55-59	2 110	1 073	1 037
60-64	2 372	1 154	1 218
Общо	13 089	6 656	6 433
Общо	21 289		
65-69	1 869	877	992
70-74	1 654	718	936
75-79	1 528	631	897
80-84	882	375	507
85+	458	154	304
Общо	6 391	2755	3636

Статистическите данни за община Марица от 2011 г. потвърждава процеса на застаряване наблюдаван в страната. Населението до 15 годишна възраст е 14,5 %, делът на населението на възраст над 65 години е 19,7 % и 65,6 % населението на възраст между 15 и 65 години.

2. ФОРМАЛНО И НЕФОРМАЛНО ОБУЧЕНИЕ

В общината има добре изградена мрежа от учебни заведения, която обхваща всички възрастови групи. На територията на община „Марица” функционират: 2 начални училища, 11 основни училища и 15 детски градини. В училищата се обучават общо 2 000 деца, от които в подготвителен клас 66 деца, в начален етап на обучение 1096 ученика и в прогимназиален етап на обучение 940 ученика. Седем от училищата са средищни. В целодневните детски градини в 39 групи са обхванати 1003 деца. Учениците отпаднали от училище са 30.

Неформалното обучение не е популярно и не се прилага сред учениците и младежите в общината.

3. МЛАДЕЖКА ЗАЕТОСТ, ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Съгласно действащото законодателство в Република България на 15 години младият човек става трудоспособен, като започването на работа на по-ранна възраст е при условията на специална закрила. Насочването на политиките за развитие би подпомогнало кариерната ориентация и би облекчило включването нетрудоспособните млади хора в системата на трудовата заетост. Повече от 90 хиляди млади безработни българи имат намерение да напуснат родината 2012 г. в търсене на работа зад граница, показват резултатите от изследване за младежката безработица у нас.

Проучването е проведено в периода от 27 януари до 17 февруари 2012 г.. Данните сочат, че безработицата сред младите средни специалисти и висшисти се е повишила повече от два пъти в рамките на три години.

Тревожно висок е процентът на продължителната безработица. Без работа повече от една година са близо половината (46%) от безработните млади хора, а всеки шести безработен млад човек над 20 години никога не е започвал работа.

Според резултатите от проучването към февруари безработни в България са 190 хиляди млади хора на възраст от 15 до 24 години и 330 хиляди във възрастовата група от 15 до 29 години.

Икономическа активност в община Марица.

Възраст	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни				
		Общо	Заети	Безработни	Общо	Учащи	Пенсионери	Лица, заети само с домашни или семейни задължения	Други
Общо	27 680	13 181	10 949	2 232	14 499	1 316	8 850	2 336	1 997
15-19	1 654	239	99	140	1 415	1 037	20	152	206
20-24	2 071	1 228	891	337	843	238	36	275	294
25-29	2 132	1 531	1 261	270	601	34	32	292	243
30-34	2 343	1 765	1 498	267	578	6	34	286	252
	8 200	4 763	3 749	1014	3 437	1 315	122	1005	995
	100.0%	58.1%	45.7%	12.4%	41.9%	16.0%	1.4%	12.2%	12.1%
35-39	2 219	1 767	1 517	250	452	-	43	212	197
40-44	2 091	1 642	1 408	234	449	-	76	197	176
45-49	2 058	1 562	1 328	234	496	-	101	227	168
50-54	2 239	1 524	1 315	209	715	..	264	257	193
55-59	2 110	1 198	1 009	189	912	-	509	248	155
60-64	2 372	581	488	93	1 791	-	1 521	171	99
Над 65	6 391	144	135	9	6 247		6 214	19	1
	19 480	8 418	7 200	1218	11062	0	8728	1331	989

Данните от 2011г. показват 12.4% младежка безработица според регистрациите направени в ДГБ „Марица”. Реалните стойности са двойно по – големи.

Икономически неактивните 995 лица описани като „Други” са вероятните нерегистрирани земеделски производители и безработни.

Тоест реалната младежка безработица в община Марица надхвърля 24.5% или над 2000 лица.

БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА ПО СТЕПЕН НА ЗАВЪРШЕНО ОБРАЗОВАНИЕ В ОБЩИНА МАРИЦА КЪМ 01.02.2011 ГОДИНА	
Образование	Брой
Община Марица	2232
Висше	158
Средно	990
Основно	664
Начално	325
Никога не посещавали училище	95

В община Марица, както и в цялата страна най-висока е безработицата сред лицата с средно и основно образование.

ЗАЕТИ ЛИЦА ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ В ОБЩИНА МАРИЦА КЪМ 01.02.2011 ГОДИНА

Община / Населено място	Общо	Селско стопанство	Горско стопанство	Добивна промишленост	Преработваща промишленост	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	Строителство	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	Транспорт, складирание и пощи	Хотелиерство и ресторантьорство	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	Финансови и застрахователни дейности	Операции с недвижими имоти	Професионални дейности и научни изследвания	Административни и спомагателни дейности	Държавно управление	Образование	Хуманно здравеопазване и социална работа	Култура, спорт и развлечения	Други дейности	Дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление	Дейности на екстери териториални организации и служби	(Брой)
ОБЩИНА МАРИЦА	10949	775	8	24	3554	50	117	705	2051	509	428	69	48	54	117	334	558	461	273	89	149	.	5	570
С.БЕНКОВСКИ	495	36	..	-	178	3	4	22	107	32	19	3	-	..	3	16	18	16	14	4	3	-	-	15
С.ВОЙВОДИНОВО	915	45	-	3	194	5	18	72	226	37	46	15	7	3	19	22	48	54	26	12	11	-	..	51
С.ВОЙСИЛ	382	44	-	-	167	3	-	11	58	24	15	..	..	..	..	12	6	12	11	3	5	-	-	5
С.ГРАФ ИГНАТИЕВО	618	21	-	-	171	4	3	15	90	42	30	4	-	4	5	20	92	26	22	4	9	-	-	56
С.ДИНК	100	15	-	-	23	..	-	16	18	6	..	-	-	-	-	..	9	4	-	..	-	-	-	..
С.ЖЕЛЯЗНО	132	15	-	-	39	..	-	5	39	8	6	-	-	-	-	3	5	5	..	..	..	-	..	..
С.КАЛЕКОВЕЦ	809	123	-	..	246	5	15	56	143	47	21	..	..	..	12	9	35	38	10	4	12	-	-	26
С.КОСТИЕВО	514	72	-	8	169	..	7	26	80	18	21	..	..	3	4	22	16	26	14	3	4	-	-	16
С.КРИСЛОВО	220	57	-	..	31	-	..	23	49	6	..	..	-	-	..	6	19	5	..	3	5	-	-	8
С.МАНОЛЕ	758	68	..	..	238	..	11	66	124	44	15	3	4	6	5	28	31	37	18	8	7	-	-	41
С.МАНОЛСКО КОНАРЕ	191	12	-	-	66	-	4	29	25	5	10	-	-	..	..	..	10	6	..	4	5	-	-	10
С.РАДИНОВО	300	24	-	-	119	-	-	20	36	12	30	-	..	..	4	6	10	10	..	3	4	-	-	16
С.РОГОШ	1109	43	-	3	464	4	10	63	227	36	29	7	6	7	8	23	34	37	38	3	18	..	-	48
С.СКУТАРЕ	787	28	-	-	270	..	13	47	146	43	27	7	..	..	12	36	26	44	14	4	20	-	-	45
С.СТРОЕВО	629	47	..	4	198	..	7	33	124	20	25	5	..	..	9	25	38	21	15	8	8	-	..	35
С.ТРИЛИСТНИК	247	33	4	-	76	..	..	14	44	7	6	..	..	4	..	9	23	4	4	..	..	..	-	9
С.ТРУД	1614	45	-	..	495	11	12	85	332	75	67	10	12	14	18	49	97	75	52	13	30	-	..	119
С.ЦАРАЦОВО	948	29	..	-	363	5	6	71	159	39	45	8	6	..	13	36	25	38	27	7	6	-	-	62
С.ЯСНО ПОЛЕ	181	18	-	-	47	..	5	31	24	8	11	-	-	-	-	9	16	3	..	..	-	-	-	5

**БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА ПО ПРОФЕСИОНАЛЕН ПРИЗНАК В ОБЩИНА МАРИЦА КЪМ
01.02.2011 ГОДИНА**

Класове професии по НКПД 2011	Брой
Община Марица	2232
РЪКОВОДИТЕЛИ	24
СПЕЦИАЛИСТИ	30
ТЕХНИЦИ И ПРИЛОЖНИ СПЕЦИАЛИСТИ	17
ПОМОЩЕН АДМИНИСТРАТИВЕН ПЕРСОНАЛ	71
ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С УСЛУГИ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО, ТЪРГОВИЯТА И ОХРАНАТА	298
КВАЛИФИЦИРАНИ РАБОТНИЦИ В СЕЛСКОТО, ГОРСКОТО, ЛОВНОТО И РИБНОТО СТОПАНСТВО	61
КВАЛИФИЦИРАНИ РАБОТНИЦИ И СРОДНИ НА ТЯХ ЗАНАЯТЧИИ	313
МАШИННИ ОПЕРАТОРИ И МОНТАЖНИЦИ	246
ПРОФЕСИИ, НЕИЗИСКВАЩИ СПЕЦИАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ	405
ПРОФЕСИИ ВЪВ ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ	5
Непоказано	64
Неприложимо	698

В повечето случаи младите хора нямат практически и трудов опит по придобитата специалност след завършване на своето образование и трудно се включват на пазара на труда.

Необходимо е да се положат усилия относно плавното преминаване на младите хора от учебната скамейка към пазара на труда чрез разширяване на стажовете и практиките в реалния сектор

През 2009 г. относителният дял на самонаетите сред заетите млади хора на възраст 15-24 г. е 3.4%, който е под средния за Европейския съюз и много по-нисък от този в съседна Гърция (7.8%) и Румъния (11,3%). Групата на самонаетите в България сред 25-29 годишните нараства до 5,7%, но все още е под средната за ЕС-27 (8.7%) и далеч под тази в Румъния (11,4%) и Гърция (14.9%)

За близо две трети от младите българи под 30 години основните мотивиращи фактори за стартирането на самостоятелен бизнес са перспективата да спечелят пари, избягването на безработицата и желанието сами да си бъдат „началници”.

Само около 50 % от тях споделят, че са водени от необходимостта за нови предизвикателства, за разлика от техните връстници в другите страни от ЕС, при които тя е доминиращ фактор. Мнозинството млади хора у нас имат желание да развият собствен бизнес, независимо от силната конкуренция. Младите хора се нуждаят от подкрепа както при стартирането, така и при развиването на самостоятелен бизнес.

4. ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ И УСЛУГИ

Въпреки масовото навлизане на информационните технологии в бита и в работата, достъпът до информация на младите хора все още ограничен. Публичните услуги в подкрепа на младите хора все още не са с необходимото качество и не достигат до всички нуждаещи се, особено до младите роми и младежите в малките населени места.

Въпреки устойчивото развитие на мрежата от Младежките информационно-консултантски центрове (МИКЦ), необходимо е подобряване капацитета им и повишаване качеството на услугите, предлагани в тях.

Все още е нисък делът на младите българи, използващи ежедневно компютър - за групата 16-24 г. е 57% (при средно за ЕС – 73%), особено за групата 25-34 г. – 42% (при средно за ЕС – 64%). Ежедневно потребяват интернет услуги по-малко от половината (49%) млади българи на възраст 16-24 г. - при средно за ЕС-66% и малко повече от една трета (36%) от младежите (25-34 г.) при средно за ЕС – 57%

5. ГРАЖДАНСКА АКТИВНОСТ

Младежките организации все повече не се възприемат като среда за гражданска изява на новите млади хора - преди пет години 7% от младежите са били свързани с някаква гражданска организация, докато през последните години те намаляват.

Едва 2,2 % от младите са ангажирани с членство в политическа организация. Младите хора предпочитат да се изявяват в неформални среди – събирания с приятели, спортни мероприятия, интернет клубове, интернет форуми и чатове.

Мисленето сред младите хора за гражданската инициативност като „нещо безсмислено и губене на време” е сериозна заплаха за демократичните механизми в бъдеще. От друга страна са активни по теми, значими предимно за младите като екология и човешки права, които засягат чувството им за справедливост. Диалогът с младите хора на общинско ниво по въпроси, които ги засягат, все още не е структуриран за разлика от установените европейски модели на представителство чрез национални, регионални и местни младежки съвети.

7. МЛАДЕЖКО ДОБРОВОЛЧЕСТВО

Макар готовността на младите хора да участват в доброволчески акции да нараства, все още са ограничени възможностите за доброволчески дейности.

Ценността на доброволчеството все още не се познава широко от младите хора. Неразвити са механизмите за публичното подпомагане на младежкото доброволчество като важна проява на солидарност и гражданска активност и форма за неформално учене.

8. ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ

В последните няколко години се наблюдават и тревожни тенденции, въпреки че за множество млади хора здравословният начин на живот – правилно хранене, спорт и др., се превръща във висша ценност.

Нарастват потребностите от развитието на по-задълбочени знания в области като сексуално и репродуктивно здраве, предпазване от полово предавани болести, превенция на вредните поведенчески рискови фактори.

Липсата на знания в областта на здравната култура и здраве сред ромските младежи е изключително висока, което е и една от причините за високото ниво на раждаемост в малолетна и непълнолетна възраст в община Марица. Нараства процентът на младите хора, които употребяват алкохол, особено сред младежите на възраст от 15 до 24 години. През 2010 г. 52% от младите хора на възраст 15 - 24 години употребяват алкохол. Наблюдава се увеличение с 12% спрямо 2009 г.

31% от младите хора на възраст от 15 до 24 години пушат всекидневно. Младежите в България заемат най-високия дял на пушачите в Европа.

9. МЛАДИТЕ СЕМЕЙСТВА

Расте средната възраст при сключване на първи брак.Изследванията показват, че все повече млади хора не считат брака за необходимост.Ако доскоро жените в по-голяма степен се обявяваха в подкрепа на брака, то сега мнозинството и от мъжете, и от жените пренебрегват институцията на брака в еднаква степен.

Нараства относителният дял на децата, родени извън брак, и на младите жени,които са самотни родители. Нараства броят на разводите в младежка възраст Такива са тенденциите и в община Марица.

Живородени брачни и извънбрачни в община Марица през 2011 г.

Общо		
всичко	брачни	извън-брачни
308	133	175

10. СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА

До навършване на 18 години младежите в риск са обхванати от Закона за закрила на детето. В много от държавите-членки на ЕС специалните мерки за закрила за деца в риск могат да бъдат продължавани според потребностите и до по-голяма възраст (21г. – Малта, Полша; 22г. – Гърция, 23г. – Кипър, 24г. – Литва, Португалия; 25г. – Белгия, Германия, Словакия; 26г. – Чехия, Австрия, Словения, 27г. – Люксембург). Все още е ограничен достъпът на младите хора в риск (от 18 до 29 години) до целенасочени и качествени социални услуги в общността, особено в малките населени места и селските общини.

11. МЛАДЕЖКАТА ПРЕСТЪПНОСТ

От 14-та година възниква възможността за реализиране на наказателна отговорност по отношение на младия човек за извършени от него престъпления.

Зачестяват случаите на противообществени и противоправни прояви сред млади хора от по-ниските възрастови групи.

12. УПРАВЛЕНИЕ НА МЛАДЕЖКАТА ПОЛИТИКА

Необходимо е по-активно включване на общините в планирането и реализирането на политиките за младите хора, както и по-тясно сътрудничество между различните секторни държавни органи в планирането, изпълнението и оценката на политиките за младежта на централно и областно ниво.

Участието на млади хора в управлението на младежката политика на национално, регионално, областно и общинско ниво не е достатъчно ефективно.

13. МЛАДИТЕ ХОРА В ОБЩИНА МАРИЦА

За разлика от много други селски община в страната, където възрастовата структура е силно деформирана и не може да осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал този проблем в община Марица е изключен.

.Наблюдава се намаляване привлекателните възможности за икономическа активност и професионална реализация на младите хора в община Марица. Тази тенденция е основата за поставяне на конкретни цели,задачи и дейности, с които да се изпълни стратегията за младежта в община Марица.

Визия

Подобряване качеството на живот и условията за развитие и реализация на младите хора в община Марица.

Основна цел.

Създаване на привлекателна среда за развитие на младите хора в селата на община Марица.

Цел 1

Повишаване и насърчаване на икономическата активност, и създаване на възможности за професионална реализация на младите хора от 19 – те села на територията на общината.

Задача 1

Подпомагане и насърчаване създаването на микро, малки и средни предприятия на територията на община Марица, управлявани от млади.

Дейности:

- Създаване на база данни за фирмите и безработните млади хора.
- Предоставяне на информация и консултиране за свободните стажантски позиции в бизнеса.
- Подпомагане и насърчаване на младите хора в търсене на свободни работни позиции в фирмите на територията на община Марица. – Панаир на работата.
- Организиране на срещи по села с цел запознаване на младите хора с възможностите на мярка 312 „Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия” и мярка 311 "Разнообразяване към неземеделски дейности" и подобни мерки, които ще бъдат заложи в следващия програмен период 2014г. – 2020 г.
- Предоставяне на информация за организираните извън страната стажове, семинари и тренинги.
- Помощ при подготовка на документи и кандидатстване за стажове в чужбина.
- Организиране на ежегоден Job fair. – Панаир на работата в община Марица под формата на неформална среща между бизнеса и безработните млади хора.
- Насърчаване и подкрепа при реализацията на младежки проекти и инициативи свързани с младежката безработица.

Задача 2

Насърчаване и подпомагане на младите фермери, които желаят да изградят и развият модерни земеделски стопанства на територията на общината.

Дейности:

- Предоставяне на консултации за актуалното състояние и възможности на програмата за развитие на селските райони.
- Предоставяне на помощ при изготвяне на документи за кандидатстване по активните мерки на програмата
- Предоставяне на помощ при търсенето, наемането и закупуване на земеделска земя на територията на общината.
- Организиране на обучителни семинари свързани с агробизнес, агрономство и нови техники и иновативни технологии в земеделското производство. Насрочване и обявяване на две събития годишно.
- Насърчаване създаването на организации на младите земеделски производители.
- Организиране на срещи по села с цел запознаване на младите фермери с възможностите на мярка 142 „Създаване на организации на производители”

Цел 2

Осигуряване на достъп до ефективно образование, обучение, и информация за всички млади хора от 19 – те села на община Марица..

Задача 1

Повишаване ефективността на образователната система и привлекателността на обучителният процес.

Дейности:

- Провеждане на ежегодни олимпиади по различни дисциплини с атрактивни за младежите награди. Дисциплините върху, които се набляга са чуждите езици и информационни технологии.
- Провеждане на училищни номинации и гласуване за най-добър ученик през срока и годината. Наградите се връчват от кмета на общината.
- Организиране на извънкласни часове по техническо и научно творчество.

Задача 2

Въвеждане на неформалното обучение, като допълващо към съществуващото.

Дейности:

- Реализация на проект за атрактивно професионално ориентиране под формата на неформално обучение. Младежки проект “Умея да избирам моето бъдеще”.
- Реализиране на проект за най-добрите практики в фермерството с познавателна цел на най-развивания сектор в община Марица. Привличане на чуждестранни специалисти в тази област - доброволци. Организиране на международен обмен на млади фермери – обучителни посещения.
- Организиране на скаутски лагери. Създаване на траен контакт с Световната организация на скаутите.

- Организиране на детски спортни турнири и шампионати за повишаване на спортната и здравна култура. Възстановяване значимостта на училищните спортните празници и повишаване на атрактивността им.
- Организиране на обучения и обмен извън страната.

Задача 3

Насърчаване и подпомагане на читалищата като средища за информация, културно изразяване, гражданско участие и неформално обучение. Повишаване на административният капацитет.

Дейности:

- Въвеждане на нови техники и технологии за предоставяне на информация и осъществяване на комуникация с младите хора.
- Подкрепа при създаване и реализиране на младежки проекти инициирани от детски и младежки групи участващи в дейностите на читалищата.
- Внедряване на нови и атрактивни за младежта по селата дейности, инициативи и събития. Разнообразяване на предлаганите от читалищата изкуства.
- Подпомагане запознаването на децата със същността и ролята на християнската религия под формата на неформално обучение. Контакт и работа с свещениците . Организиране на великденско рисуване на великденски яйца.
- Организиране и провеждане на фолклорни фестивали в община Марица и страната.
- Организиране участието на самодейците от общината в международни фестивали и културни събития. Победителите от общинският преглед на самодейността са бенефициентите.
- Акредитация на община Марица към Европейската доброволческа служба като посрещача и изпращача доброволци.
- Изработване и реализация на проект за посрещане и настаняване на чуждестранни доброволци в общината и читалищата.

Цел 3

Насърчаване на гражданската активност и участие на младите хора в управлението на общинското развитие.

Задача 1

Подкрепа на младежки инициативи и проекти свързани с развитието младежката политика на община Марица.

Дейности:

- Създаване на младежки общински съвет и утвърждаване на ролята му в изработването на младежката политика на общината.
- Изграждане на Младежки информационен център на територията на общината. Подбор на най-подходящата за това сграда.
- Гласуване от общински съвет на Хартата за участие на младите хора в живота на общините и регионите.
- Провеждане на заседания Младежки общински съвет шест пъти годишно.
- Присъствие на част от членовете на Младежки общински съвет на заседания и сесии на Общински съвет.

Цел 4

Насърчаване на здравословния начин на живот сред децата и младежите.

Задача 1

Инициране и подкрепа на образователни на проекти, обучителни семинар и събития за насърчаване към здравословен начин на живот и превенция на здравето.

Дейности:

- Подкрепа и изработване на образователни проекти за спорт и дейности на открито. Комуникация и работа с всички спортни клубове в общината.
- Провеждане на ежегодни тренинги за превенция на здравето по различни теми в училища и читалища.
- Проекти за превенция на сексуалното здраве и култура на подрастващите (с основна целева група – младежите от малцинствата) Запознаване и работа с Норвежки фонд. Изработване и реализиране на проекти
- Изграждане на специализирани мобилни кабинети, които да обслужват населените места в общината. Две посещения годишно.
- Семинари и инициативи за борба с зависимостите. Контакти и покани към специалисти
-

Цел 5

Превенция на социалното изключване на младите хора от малцинствата и тези в неравностойно положение.

Задача 1

Подкрепа на инициативи и проекти за социално включване и борба с дискриминацията сред младежта.

Дейности:

- Подкрепа при реализирането на ромски проекти, фестивали и събития.
- Поощряване на талантливите ромски деца в различните сфери – образование, култура, изкуство, спорт и науки. Стимулиране връщането на преждевременно напуснали образователната система ромски младежи.

Цел 6

Повишаване ролята на младите хора в превенция на младежката престъпност.

Задача 1

Подкрепа на инициативи и проекти за борба с младежката престъпност и насилието в училищата.

Дейности:

- Провеждане на ежегодни семинари за борба с младежката престъпност насилието сред подрастващите.
- Организиране на участия на международни семинари и тренинги по темата.

Приложение:

ХАРТА ЗА УЧАСТИЕТО НА МЛАДИТЕ ХОРА В ЖИВОТА НА ОБЩИНИТЕ И РЕГИОНИТЕ

Увод

Ангажираността на младите хора в общинските дела им позволява да участват пълноценно в живота на тяхната община или регион, а не да съществуват в неговата периферия. Тази ангажираност е израз на желанието им да живеят заедно на своята улица, квартал, община или регион и да имат активна роля в социалните промени. Социалната интеграция на младите хора ще им помогне да се справят с противоречивите тенденции в съвременното общество: от една страна анонимност и затваряне в себе си, а от друга - липса на обществен дух и желание да се променят нещата. Хартата не изчерпва всички мерки, позволяващи на младите хора да живеят заедно в по-добра хармония. Тя представя само определени насоки в улесняването на младите хора за участието им във вземането на засягащи ги решения. Така, чрез обсъждане на проблемите и предприемане на действия съвместно с младите хора, а не просто за тях, представителите на местните и регионални власти ще им помогнат не само да се изправят на крака и да помислят по-трезво за всекидневието си, но и да станат пълноценни граждани на своята община или регион.

Резюме на принципите на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите

Част I (член 1 - 33)

За да насърчат участието на младите хора в живота на общината/региона, общините и регионите приемат да осъществяват следните видове политика:

- Политика за свободното време и социално-културната дейност (член 3 - 7);
- Политика за насърчаване на трудовата заетост и намаляване на безработицата сред младите хора (член 12 - 15);
- Жилищна политика (член 12 - 15);
- Образователна политика за насърчаване на участието на младите хора в живота на общините и регионите (член 6 - 18);
- Политика за мобилността на младите хора като средство за постигане на по-добър регионален и икономически баланс в Европа (член 19);
- Политика за социална и здравна защита (член 20 - 23);
- Програма за изграждане на информационни центрове и бази данни, обслужващи младите хора (член 24);
- Политика за създаване на равнопоставеност на двата пола сред младите хора (член 25 - 28);
- Специфична политика за селските райони (член 29);
- Специфична политика в областта на културата (член 30);
- Екологична политика (член 31 - 33).

Част II (член 34 - 42)

Общините и регионите приемат да оптимизират институционалните условия, касаещи участието на младите хора в процесите на вземане на решения и дебатите, които ги засягат:

- Младежки представители в органите на местната/регионалната власт (член 37);
- Създаване на структура за съвместно управление на проекти (член 38 - 41);
- Създаване на структура за консултации (член 42).

Европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите

Част I

Видове политика

1. Убедени, че участието на младите хора в живота на общината/региона е част от общата рамка на една цялостна политика, местните и регионални власти приемат, съгласно принципите на тази харта, да внедряват различни форми на участие, след консултации с младите хора и техни представители.
2. Принципите на тази харта и различните форми на участие се прилагат към всички млади хора без оглед на тяхната расова, етническа, национална, социална и културна принадлежност.

Политика за свободното време и социално-културната дейност

3. Общините и регионите приемат да установяват политика в полза на организираните социално-културни дейности - младежки асоциации и организации, младежки групи и центрове - които наред със семейството, училището или работата, са:
  - a. един от стълбовете на социалната сплотеност и единство в общината или региона;
  - б. оптимална възможност за младежко участие и прокарване на младежка политика в областта на спорта, културата, занаятите, търговията, музикалното и изобразително изкуство, театъра и другите изкуства, а също така и в областта на социалните промени.
4. С оглед на стремежите на младите хора и техните възможности в разработването на микро-проекти и внедряването на местни схеми, общините и регионите се ангажират да насърчават развитието на различни структури на сдружаване, каквито са младежките центрове и групи, организирани от самите млади хора.
5. Местните и регионалните власти приемат да насърчават развитието на онези младежки организации, които в резултат на своята нестабилност са далеч от живота на обществото.
6. За да бъде развита мрежа от местни и регионални младежки организации, местните и регионални власти приемат чрез подходящи мерки да подкрепят младежките организации и особено тези, които се занимават с обучението на лидери на младежки клубове и организации, както и на млади социални работници, които играят съществена роля на местно и регионално ниво.
7. Местните и регионални власти приемат, ако действащото в момента местно и регионално законодателство им позволява, да осигурят възможност на младите хора над 16 години да вземат активно участие в органите на легалните младежки организации.

Политика за насърчаване на трудовата заетост и намаляване на безработицата сред младите хора

8. Местните и регионални власти приемат да внедряват или способстват за внедряването на програми за трудова заетост на икономическо и социално ниво с всички подходящи средства, с които разполагат, и по този начин да се борят с един от факторите, допринасящ за социалната пасивност на младите хора.
9. С оглед на въвеждането на конкретна договорна политика в областта на младежката трудова заетост, общините и регионите приемат да установяват или подобряват

комуникационните структури между бизнес общността, образователните институции и представителните на местните и регионални младежки асоциации.

10. Те също така приемат за свое задължение предприемането на последващи стъпки за насърчаване на трудовата заетост на младите хора най-вече в следните области:

а. близко сътрудничество с училищата и професионалните образователни институции в борбата срещу слабите резултати в образованието;

б. изграждане на местни центрове за оказване на специална помощ на млади хора, които срещат сериозни проблеми при намирането на работа поради липса на необходима квалификация или поради затруднения от социално или семейно естество;

в. насърчаване на млади хора, които планират да започнат малък бизнес или кооперация, чрез осигуряване на помещения, оборудване, финансови и търговски консултации;

г. подкрепяне дейността на младежките организации и асоциации и клубове, които са важен елемент от социалната обстановка на местно ниво, и особено тези, които се занимават с проблемите на младите хора в неравностойно положение, посредством договорно установена помощ и данъчни облекчения, както и чрез обучение и оборудване;

д. подкрепяне на проекти, които имат за цел насърчаването на доброволния труд като алтернативно средство за социална интеграция на безработните, обогатяване на образователните програми за безработни и активните форми за участие на младите хора в заобикалящата ги местна и регионална среда.

11. Във връзка с изграждането на Обединена Европа общините и регионите декларират своята подкрепа за онези асоциации или групи, които работят за мобилността на младите хора чрез разработване на проекти за обмен на млади работници или студенти и изграждане на мрежи за обмен, които да са им в помощ.

Политика за опазване на околната среда и строителството

12. Съвместно с представители на младежките организации общините и регионите приемат да създадат условия за развиването на политика за опазване на градската околна среда, основана на интегриран и по-малко фрагментарен подход, благодарение на който жилищата, местата за отдых, магазините, спирките, училищата, площадките за игра и дори работните места да са близко едни до други.

13. При организиране на градските системи за транспорт общините и другите нива на местна власт трябва да изработват механизми, които да позволяват на младите хора да участват в този процес. Такъв един механизъм трябва да създава условия на равнопоставеност на гореспоменатото комуникационно ниво.

14. Местните и регионални власти приемат да изпълняват такава строителна и жилищна политика, която да изисква ангажираността на младите хора към дискусиите на местни и регионални служители на изборна длъжност, специалисти от екипа за икономическо развитие, лидери на асоциации и архитекти.

15. В близко сътрудничество с младежките организации, асоциациите на собствениците и наемателите, агенциите за социално-жилищно настаняване и социалните работници, местните власти приемат да насърчават развитието на нови или в рамките на вече съществуващите структури:

а. местни информационни центрове за жилищно настаняване на младите хора. Целта на тези центрове е:

- да осигуряват цялостна информация за възможностите за такова настаняване в зависимост от индивидуалните ресурси и изисквания;

- да осигуряват цялата необходима информация по отношение на новото законодателство и правата и отговорностите, произтичащи от него;
- да помагат за жилищното настаняване на млади хора със социални и семейни проблеми;
- б. местни гаранционни фондове в подкрепа на младите хора, които искат да се сдобият с жилище.

Образователна политика за насърчаване участието на младите хора в живота на общините и регионите

16. Местните и регионални власти се задължават в рамките на своята компетентност да приемат училищни програми, които да насърчават образованието в областта на човешките права и да окуражават младите хора да вземат пълноценно участие в училищния живот и в свързаните с него дейности, като извънучилищните форми и обмена на ученици (студенти).

17. Общините и регионите тържествено обещава да насърчават и да подкрепят финансово училищни проекти, целящи интегрирането на младите хора в живота на общините чрез:

а. оказване на подкрепа в областта на средствата за масова информация за развиване способностите на младите хора да се изразяват и общуват;

б. насърчаване на младежкото участие в училищните структури за приобщаването им към демократичните практики;

в. подпомагане на обмена на млади хора и многонационалните контакти между тях и училищата в европейските общини, за да могат да бъдат подготвени за живот в едно общество на разнородни култури.

18. Местните и регионални власти, от чиято компетентност е формирането на учебните и образователни програми, приемат за членове на консултативните органи в областта на учебните програми и образователните дейности да бъдат привлечени млади хора, като ги окуражават да изкажат своето мнение.

Политика за използване мобилността на младите хора като инструмент за постигане на по-добър регионален и икономически баланс в Европа

19. Местните и регионални власти са убедени, че политиката им по отношение на младежта, и особено тази, свързана с международния младежки обмен, може да играе важна роля за насърчаването на балансирано икономическо развитие в Европа:

а. Местните и регионални власти в региони с нисък ръст на приходите, висока степен на безработица или други признаци на структурни проблеми, са убедени в необходимостта от активни усилия за насърчаване на училищата и младите хора в тези региони да участват в международните междуучилищни побратимявания, междуучилищния културен обмен и различни европейски мрежи като мрежата NEJ. Местните и регионални власти са също така готови да подкрепят финансово тази форма на обмен, защото считат, че от стратегическо значение за регионалното развитие и бъдещото интегриране на Европа е да бъде дадена на младите хора отрано възможност да придобият международен опит. При наличието на такава политика местните и регионални власти ще се стремят да създадат максимална възможност за младите хора да работят в компании с достъп до международни пазари;

б. Местните и регионални власти в успешно развиващите се икономически региони също активно подкрепят техните училища и младежи да участват в международното побратимяване, културния обмен и европейските мрежи. Тези власти са готови да

окажат финансова помощ на тази форма на обмен, особено на райони с по-нисък икономически стандарт, на отдалечени райони и на региони, които се различават в езиково и културно отношение от техните.

Политика за социална и здравна защита

20. С цел да насърчат подготовката и прилагането на проекти, инициирани от млади хора, съобразени както с развитието на здравната доктрина, така и с динамиката на съвременния живот, местните и регионални власти се ангажират да създават и развиват система от институции за консултации между младежките организации, техни избрани представители и всички социални и професионални групи, загрижени за подобряване на здравеопазването.

21. Изправени пред проблема със злоупотребата с наркотици и алкохол сред младежите, местните и регионални власти, заедно с представители на младежките организации, въвеждат, развиват и популяризират местни информационни и консултантски центрове в помощ на засегнатите от този проблем млади хора, а също и специализирани програми за обучение на млади социални работници, доброволци и лидери на организации, занимаващи се с разработването на профилактични и рехабилитационни стратегии в тази област.

22. Младите хора са изправени пред поредица икономически, професионални и културни трудности, свързани със сексуалния и семейния живот. Тези два жизнени компонента са особено важни за тях. Местните и регионални власти подкрепят създаването на центрове за семейно планиране и сексуално образование. Също така властите насърчават участието на младите хора в проектите и дейността на подобни центрове.

23. С оглед нарастването на броя на заболяванията, предавани по полов път, местните и регионални власти приемат да засилят информационните кампании и предпазните мерки, насочени към младите хора, като по този начин създават дух на солидарност в социалните връзки в общността, където няма място за морални оценки и разделение. Младите хора и представителите на местните младежки организации трябва тясно да си сътрудничат при изработването и прилагането на подобни информационни и активни програми.

Програма за създаване на информационни центрове и бази данни за младите хора

24. В отговор на исканията на младите хора, общините поемат задължението да подпомагат и развиват информационни и консултантски центрове, предлагащи услугите си на всички млади хора и даващи им пряка информация по редица въпроси, свързани със спорта, културните и забавни прояви, жилищното осигуряване, младежките асоциации, намирането на временна работа, професионалните ангажименти и обучението.

Политика на равнопоставеност на двата пола сред младите хора

25. Общините и регионите твърдо стоят зад своя ангажимент за подобряване условията за равностойно участие на мъжете и жените в местния и регионален живот и по-конкретно за решителна политика за осигуряване достъп на младите жени до отговорни позиции в политиката, асоциациите и местното управление.

26. В рамките на своите правомощия местните и регионални власти подкрепят образователна политика за равенство между двата пола още от ранна детска възраст, като на преподавателите се предоставят необходимите образователни средства за борба срещу социалните и културни стереотипи.

27. В подкрепа на политиката за равенство между жените и мъжете, местните и регионални власти предприемат следното:

а. създават конкретни бюджетни условия така, че при назначаването на работа на квалифицирани кадри да се спазва правилото за равнопоставеност между мъже и жени;

б. изготвят план за елиминирането на неравнопоставеността на двата пола сред младите хора;

в. публикуват годишен отчет, съдържащ статистика (според пол и възрастова група) на предприетите мерки за постигане на равенство, а също така и годиш-на оценка на политиката за еднакво отношение към двата пола;

г. стремят се към конкретни стъпки от името на момичетата и младите жени, чрез активната си подкрепа при учредяването на комитети за координиране на политиката за равенство между мъжете и жените.

Тази политика:

а. позволява на момичетата и младите жени да получат конкретна информация относно курсове за обучение и получаване на професионална квалификация;

б. насърчава ги да придобиват професионални умения като им предлага безвъзмездна финансова помощ и конкретни курсове на обучение;

в. обучава ги в ръководство на обществените дела като им поверява високи отговорности на базата на квота работни места, запазени за жени;

г. въвежда финансови мерки в сферата на социалните услуги, в помощ на момичетата и младите жени.

Конкретна политика, насочена към селските райони

29. Регионалните власти и селските общини се стремят към по-специфична политика за селските райони като:

а. дават подкрепата си приоритетно на средно-голям бизнес и кооперации, сформирани от млади хора;

б. провеждат жилищна политика, която позволява на младите хора да живеят в тези райони нормално;

в. развиват образователна политика, подкрепяща училищната мрежа в селските райони, за да гарантират условия за образование, позволяващи на младите хора да участват пълноценно в живота на своето село и район;

г. създават или разширяват възможностите за професионално обучение, което да гарантира на младите хора правото да се обучават в собствения си регион;

д. насърчават младежки клубове и асоциации, като създават или подкрепят общински центрове, отворени за всички и най-вече за младежките организации, които стимулират социалния и културен живот, спасяват младите хора от изолация и им дават шанса да определят сами живота си и да се концентрират върху най-актуалните за самите тях теми;

е. помагат на младите хора да играят важна роля в организирането и изпълнението на местни дейности.

Специфична политика в областта на културата

30. Местните и регионални власти ще се стремят да осигурят на младите хора база и условия, в които те да могат да изразят своите творчески умения, примерно чрез:

- подкрепа на творческото обучение в областта на музиката, изобразителните изкуства и средствата за масова информация;
- съдействие в облекчаването на достъпа на младите хора до съвременните технологии и средства за комуникация;
- осигуряването база за младите хора (помещения, информационни канали и организационна инфраструктура), съществена за развитието на тяхната културна и творческа дейност;
- организиране на комуникационни центрове (местни и регионални радио станции и телевизионни канали) с активното участие на младите хора.

Екологична политика

31. Убедени в изключителната важност на екологичните проблеми за младите хора, които в бъдеще ще се изправят пред последствията от грешките на миналото, местните и регионални власти учредяват младежки фонд за околната среда, съставен от икономически отговорни лица и избрани представители и лидери на младежките асоциации с цел установяване на екологичните приоритети в съответните райони.

32. Изправени пред очевидно нарастващото замърсяване на околната среда като резултат от съвременния безотговорен спрямо бъдещето начин на живот, местните и регионални власти предоставят финансова подкрепа на проекти, било то традиционни или експериментални, целящи да увеличат грижите за околната среда.

33. Местните и регионални власти подкрепят програми за международен обмен в името на подобряване на глобалното разбирателство по екологичните проблеми и стимулиране появата на структури, надхвърлящи рамките на националните интереси.

Част II

Институционално участие на младите хора в местния и регионален живот

34. За да изпълнят политиката си в тази област, местните и регионални власти поемат задължението да оптимизират институционалните условия, определящи участието на младите хора в провеждането на дебати и вземането на решения по засягащи ги въпроси.

35. Институционалните условия, определящи участието на младите хора, се съдържат в различни по форма структури съответно в градските и селските райони, като тези структури трябва да позволяват на младите хора и техните представители да бъдат пълноправни партньори в провеждането на политиката, която ги засяга.

36. Партньорството, като един от начините младите хора да бъдат чути и да подобрят своята роля и обществено положение, е съществен ключ към практическото прилагане на тази харта за участието на младите хора в живота на обществото.

Младежки делегати

37. Когато младите хора са представени в общинските и регионални органи, то в рамките на местната и регионална власт се въвежда длъжността “младежки делегат”. Там, където тази практика не съществува, местните и регионални власти поемат задължението в рамките на действащото в момента законодателство да обмислят

създаването на подобна длъжност, която да се заема от млад човек, назначен по предложение на дадена асоциация.

По време на определения мандат, той/тя ще помага в работата на общинския отдел, отговарящ за младежта, ще съблюдава целенасоченото провеждане на политиката по отношение на младежта и ще координира решенията, засягащи младите хора.

Структура за съвместно управление на проекти

38. С оглед социалните и културни промени в общността, квартала или селото, младите хора трябва да поемат пряка отговорност за проектите и да вземат активно участие в свързаната с тях политика.

За тази цел местните и регионални власти се ангажират да създават или подкрепят младежки съвети, функциониращи като структури за активно участие, където:

- младите хора се избират от връстниците си;
- онзи от тях, избран за председател на събранието, ръководи процедурите съвместно с кмета или с общински съветник, отговорен за младежта;
- с изключение на кмета и общинския съветник отговорен за младежта, младежкият съвет е съставен изцяло от млади хора.

39. Младите хора се избират за участие в тези съвети на базата на социалните реалности в съответната община, включващи младежки групи, организации, асоциации, съвети, младежки и обществени центрове, училища.

40. На базата на определения от местните власти бюджет тези местни младежки съвети функционират в четири основни области:

- следят нуждите и стремежите на младите хора и анализират повдигнатите въпроси, свързани с жилищното осигуряване, градското планиране, базата за културни прояви и прекарване на свободното време;
- проучват проектите заедно с експерти, местни представители и общественици;
- изготвят бюджет и прилагат взетите решения, следят и отчитат резултатите.

41. Освен за реализирането на проекти, тези младежки съвети могат да бъдат свиквани за обсъждане на въпроси, засягащи младите хора от конкретен район, град или село.

Като дават на младите хора възможността да говорят за своите проблеми, тези съвети ги обучават в демократичност и управление на обществените отношения.

Структура за консултации

42. Това е форум за непрестанен диалог между местните власти и младите хора, представени от младежки делегати, избрани сред представителите на младежките организации и асоциации, младежки клубове, обществени, социални и информационни центрове, центрове за услуги и семейно планиране или лидерите на младежките съвети, които координират връзките между младежките организации и асоциации в дадена община или регион.